

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
Περιβάλλοντος και Πολιτισμού

Παρατηρήσεις της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ Περιβάλλοντος & Πολιτισμού επί του ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ «Επιτάχυνση της ανάπτυξης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής».

Από τον τίτλο και το περιεχόμενο του σχεδίου νόμου (ΣΝ) για τις ΑΠΕ, που ανοίχτηκε σε δημόσια διαβούλευση από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ), είναι προφανές πως στόχο αποτελεί ο επανακαθορισμός αδειοδότησης των ΑΠΕ, προκειμένου να επιταχυνθεί και διευκολυνθεί η δημιουργία και χρήση τους.

Η **ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ** θεωρεί ότι το ΣΝ είναι θετικό και ευπρόσδεκτο. Χαιρετίζουμε το γεγονός ότι θέτει φιλόδοξους εθνικούς στόχους ΑΠΕ (άρθρο 1), αυξάνοντας σημαντικά το ποσοστό συμμετοχής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ στην ακαθάριστη κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας, μέχρι το έτος 2020. Καθώς επίσης το ό,τι καθορίζει στο 20% το ποσοστό συμμετοχής της ενέργειας από ΑΠΕ στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας, μέχρι το 2020, υιοθετώντας έτσι το στόχο που η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), κατά το Εαρινό Συμβούλιο του 2007, δεσμεύτηκε μονομερώς να πετύχει. Επικροτούμε τον περιορισμό της γραφειοκρατίας των διαδικασιών αδειοδότησης, το one-stop shop (άρθρο 11), που θα μπορούσε να αποτελέσει πρότυπο και για άλλες περιπτώσεις, όπως και τα «Μέτρα για τη μείωση της ενεργειακής κάλυψης των κτιρίων» (άρθρο 10).

Προτείνονται όμως και ρυθμίσεις που εγείρουν ερωτήματα, επιφυλάξεις, αμφισβητήσεις, κυρίως στα άρθρα 2, 3, 8 και 9. Η **ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ** θεωρεί αναγκαίο να τις επισημάνει, επιθυμώντας να συμβάλλει στην ευόδωση της προσπάθειας.

1. Το ΣΝ εστιάζεται πρωτίστως σε τροποποιήσεις του ν.3468/2006 (Α129), με τα άρθρα 2 και 3. Παράλληλα, με το άρθρο 9, τροποποιεί, έμμεσα και άμεσα/ρητά, την Απόφαση 48828/2008 (Β2464), της Επιτροπής Συντονισμού της Κυβερνητικής Πολιτικής στον τομέα του Χωροταξικού Σχεδιασμού και της Αειφόρου Ανάπτυξης (ΧΣΑΑ),- ΚΥΑ ΑΠΕ-, με την οποία εγκρίθηκε το Ειδικό Πλαίσιο (ΕΠ) ΧΣΑΑ για τις ΑΠΕ και η Στρατηγική Περιβαλλοντική Μελέτη που το συνοδεύει, σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο. Ωστόσο:

1.α. Το άρθρο 3. παρ. 1, καταργεί την προκαταρκτική περιβαλλοντική εκτίμηση και αξιολόγηση για τους υβριδικούς σταθμούς και τους σταθμούς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Ενώ αυτό θα μπορούσε να είναι ένα θετικό βήμα προς την επίσπευση της

αδειοδότησης, η προτεινόμενη ρύθμιση στερεί τη δυνατότητα πρόσβασης των πολιτών στην περιβαλλοντική πληροφορία και καταργείται η διαδικασία διαβούλευσης με την τοπική κοινωνία.

Επίσης η παρ. 2, καταργεί τη ρύθμιση του ν. 3468/2006, η οποία επιβάλλει την αδειοδότηση των έργων ΑΠΕ εντός των προστατευόμενων περιοχών. Με αποτέλεσμα να μην προβλέπεται περιβαλλοντική εκτίμηση των επιπτώσεων η οποία θα έπρεπε να είναι ιδιαίτερα αυστηρή για τις περιοχές αυτές.

Επιφυλάξεις υπάρχουν για τα όσα προβλέπει το άρθρο 3 του ΣΝ για δάση και δασικές εκτάσεις (παρ. 2, εδ.5γ). Η διοίκηση υποχρεούται να προχωρήσει στην έκδοση όλων των πράξεων που απαιτούνται για την εγκατάσταση σταθμών παραγωγής ΑΠΕ ή Σ.Η.Θ.Υ.Α. σε δάση και δασικές εκτάσεις, συνεπώς να επιτρέψει την εγκατάσταση, εφόσον και μόνο, έχει εκδοθεί η πράξη χαρακτηρισμού του Δασάρχη, ασχέτως του αν έχει υποβληθεί ή όχι, εμπρόθεσμα, ένσταση κατά της πράξης αυτής. Τι άραγε εξυπηρετεί η βιασύνη; Όχι πάντως την προστασία του δασικού πλούτου, ούτε την ασφάλεια της επένδυσης, αφού είναι γνωστό πως η πρωτοβάθμια πράξη χαρακτηρισμού ενδέχεται να ανατραπεί σε δευτεροβάθμια κρίση από την Επιτροπή Επίλυσης Δασικών Αμφισβητήσεων του νομού ή και τη Δευτεροβάθμια Επιτροπή, σύμφωνα με όσα ο ν.998/79 προβλέπει. Ακόμα και αν ήταν αποδεκτό το επιχείρημα προτεραιότητας εγκατάστασης ΑΠΕ, έναντι άλλης περιβαλλοντικής όχλησης, η προστασία δασών και δασικών εκτάσεων δεν εντάσσεται σε τέτοια λογική. Τα δάση έχουν το ρόλο τους στην προστασία του κλίματος. Εντάσσονται πλέον στο Πρωτόκολλο του Κιότο και στις Μακροπρόθεσμες Δράσεις Συνεργασίας μέσω των μηχανισμών REDD (μείωση των εκπομπών από την αποδάσωση και την υποβάθμιση δασών στις αναπτυσσόμενες χώρες) και LULUCF (υπολογισμός εκπομπών και απορροφήσεων από τις χρήσεις γης, τις αλλαγές χρήσεων γης και την δασοκομία). Η προστασία τους απασχόλησε ιδιαίτερα την πρόσφατη Συνδιάσκεψη για το κλίμα, στην Κοπεγχάγη και συμφωνήθηκε να αποζημιωθούν οι αναπτυσσόμενες χώρες για τη διατήρηση των δασών τους, γιατί οι εκτάσεις αυτές παίζουν σημαντικό ρόλο στην απορρόφηση του διοξειδίου του άνθρακα. Αν κάτι λοιπόν οφείλουμε, είναι να ενισχύσουμε και όχι να αποδυναμώσουμε την προστασία των υπ' όψη εκτάσεων.

1.β. Σύμφωνα με την Οδηγία 2001/42/ΕΚ περί Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης (ΣΠΕ) και την Απόφαση ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ.107017/2006 (Β1225) μεταφοράς της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο, απαιτείται η διεξαγωγή ΣΠΕ όχι μόνο για τα σχέδια και προγράμματα, αλλά και για τις τροποποιήσεις τους, εκτός και αν αυτές, κατά την κρίση των κ.μ., είναι ήσσονος σημασίας και δεν υφίσταται ενδεχόμενο να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Για τη διαπίστωση των εν λόγω προϋποθέσεων, η Απόφαση ΥΠΕΧΩΔΕ εισάγει διαδικασία περιβαλλοντικού προελέγχου, για την οποίαν απαιτείται ευρύτερη διαβούλευση (άρθρα 3,5).

Στην προκειμένη περίπτωση όλα τα ανωτέρω (διατάξεις του ν.2742/99, κοινοτικό και εθνικό δίκαιο ΣΠΕ) παρακάμπτονται.

Βέβαια οι τροποποιήσεις θα γίνουν τελικά με νόμο. Εδώ ακριβώς εγείρονται ζητήματα αρχών και ουσίας:

-Η παραπομπή ζητημάτων για ρύθμιση από τη Βουλή, αν και προβλέπεται η αντιμετώπισή τους από το ισχύον ήδη θεσμικό πλαίσιο, μέσω της Διοικητικής Εξουσίας, αποτελεί πρακτική του παρελθόντος. Λύση εύκολη, γρήγορη και ανέξοδη με την οποία παρακάμπτονται οι όποιες διαδικασίες ελέγχου, συμμετοχής φορέων, και ευρύτερης διαβούλευσης προβλέπονται από το ισχύον θεσμικό πλαίσιο. Έτσι υπερκεράζονται τα όποια εμπόδια. Η πρακτική αυτή εφαρμόστηκε για τα Ολυμπιακά έργα, αλλά και για άλλα πολύ μικρότερης εμβέλειας εγχειρήματα, δεν έτυχε όμως επιδοκίμασias. Η συνέχισή της συνεπώς, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για το περιβάλλον και τους Θεσμούς της Πολιτείας, εγείρει σοβαρές επιφυλάξεις.

-Είναι προφανές πως η τροποποίηση της ΚΥΑ ΑΠΕ με νόμο έρχεται σε αντίθεση με διατάξεις του κοινοτικού δικαίου (Οδηγία 2001/42/ΕΚ), αφού παρακάμπτει όλα όσα η Οδηγία ορίζει σχετικά με τη διαδικασία ΣΠΕ για τις τροποποιήσεις σχεδίων και προγραμμάτων. Μάλιστα παρακάμπτει διατάξεις που έχουν άμεση σύνδεση με διαδικασίες προελέγχου/ προφύλαξης, συμμετοχής/ διαβούλευσης, στις οποίες η οδηγία, αλλά και γενικότερα το κοινοτικό κεκτημένο, αποδίδουν ιδιαίτερη βαρύτητα.

Η **ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ** πιστεύει πως η Πολιτεία οφείλει να επανεξετάσει το θέμα, πριν ενδεχόμενα αναγκαστεί να το πράξει υπό την πίεση του ΔΕΚ.

1.γ. Ο ν.2742/1999 (Α207) θεσμοθετεί, με το άρθρο 7, την ανά πενταετία αναθεώρηση των ΕΠ, ή την τροποποίηση σε συντομότερο διάστημα, για την αντιμετώπιση ζητημάτων που προκύπτουν κατά την προώθηση και εφαρμογή. Προς τούτο ο νόμος ορίζει συγκεκριμένη, στοχοθετημένη διαδικασία παρακολούθησης της πορείας εφαρμογής, τα πορίσματα της οποίας γνωστοποιούνται και κρίνονται αρμοδίως.

2. Κατά το άρθρο 1 του ΣΝ, η προστασία του κλίματος, μέσω παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ, αποτελεί «*περιβαλλοντική και ενεργειακή προτεραιότητα*» που «*λαμβάνεται καθοριστικά υπόψη σε περιπτώσεις στάθμισης με άλλες περιβαλλοντικές ή κοινωνικές παραμέτρους*».

Ουδείς δε θα μπορούσε να αμφισβητήσει την περιβαλλοντική αναγκαιότητα των ΑΠΕ. Ποιος όμως και πώς θα κρίνει «*τις περιπτώσεις στάθμισης*», όταν άλλες περιβαλλοντικές αξίες θίγονται; Είναι επιστημονικά αποδεκτό να απαξιώνονται άλλα περιβαλλοντικά αγαθά όπως για παράδειγμα η βιοποικιλότητα που απαντάται στην περιοχή χωροθέτησης ενός έργου ΑΠΕ ή ένα όμορφο φυσικό τοπίο το οποίο ενδεχομένως κατακερματίζεται από την κατασκευή συνοδών έργων ΑΠΕ όπως η

οδοποιία (και όχι από τις ίδιες τις ανεμογεννήτριες); Και μέχρι ποιου βαθμού μπορεί να επιτραπεί μια τέτοια απαξίωση;

Η **ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ** σημειώνει πως οι επιπτώσεις στο περιβάλλον δεν σταθμίζονται μεμονωμένα κατά τομέα στην φύση, ατμόσφαιρα, νερά, έδαφος κ.α.. Είναι αθροιστικές, συσσωρευτικές, με συμπληρωματικότητα και συνέργεια αποτελεσμάτων. Αυτή η αρχή διέπει όλο το περιβαλλοντικό κοινοτικό κεκτημένο. Ήδη με το ν.2773/1999 (άρθρο 35 παρ.5), τα έργα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ, λόγω ακριβώς της περιβαλλοντικής προσφοράς τους, χαρακτηρίζονται ως «*δημόσιας ωφέλειας, ανεξάρτητα από το φορέα υλοποίησής τους*». Τα όσα όμως το ΣΝ ΑΠΕ εισάγει ενδέχεται να οδηγήσουν σε επιζήμια για το περιβάλλον αποτελέσματα.

3. Το άρθρο 7, παρ. 1 (ii) του ΣΝ ορίζει τα ποσά που αντιστοιχούν στο ειδικό τέλος ΑΠΕ. Παρ' όλο που το Πράσινο Ταμείο δεν έχει ακόμα θεσμοθετηθεί, η συγκεκριμένη πρόταση κρίνεται θετική. Θα πρέπει όμως να ενισχύεται το Πράσινο Ταμείο, όχι μόνο για την παρακολούθηση των NATURA αλλά και για άλλες δράσεις προστασίας και αποκατάστασης τους.

4. Με βάση την ανωτέρω «*περιβαλλοντική και ενεργειακή προτεραιότητα*» των ΑΠΕ, το ΣΝ με το άρθρο 8 τροποποιεί βασικές διατάξεις του ν.1650/1986 (Α160) για την προστασία του περιβάλλοντος και μάλιστα αυτές που ρυθμίζουν τα θέματα προστασίας της φύσης. Εισάγει, στο άρθρο 19 του ν.1650/86, εξαίρεση με την οποίαν επιτρέπεται η εγκατάσταση σταθμών από ΑΠΕ σε αυστηρά προστατευόμενες περιοχές, ακόμα και σε περιοχές «*απολύτου προστασίας της φύσης*», υπό προϋποθέσεις που διασφαλίζονται μέσω της οικείας περιβαλλοντικής μελέτης.

Όμως οι διατάξεις της Οδηγίας για τους Οικοτόπους (92/43/ΕΟΚ), καθώς και η Οδηγία για τα Άγρια Πουλιά (79/409/ΕΟΚ49) άλλα πρεσβεύουν. Το άρθρο 6 παρ.4 της οδηγίας 92/43 επιτρέπει επεμβάσεις σε τύπους οικοτόπων προτεραιότητας (περιοχές απολύτου προστασίας) μόνον εφόσον προβληθούν επιχειρήματα για λόγους υγείας, δημόσιας ασφάλειας, περιβαλλοντικής προστασίας, ή για επιτακτικούς λόγους σημαντικού δημόσιου συμφέροντος. Στην τελευταία περίπτωση προϋπόθεση είναι η σύμφωνη γνώμη της ΕΕ, προς την οποίαν υποβάλλεται το αίτημα με τα αναγκαία για την εξέτασή του στοιχεία. Οι ίδιες ακριβώς ρυθμίσεις περιλαμβάνονται στο άρθρο 6 της ΚΥΑ 33318/3028/1998, ενσωμάτωσης της οδηγίας στο εθνικό μας δίκαιο.

Η αναγκαιότητα επανεξέτασης των εν λόγω διατάξεων του ΣΝ από το ΥΠΕΚΑ είναι προφανής. Η προστασία της βιοποικιλότητας θα πρέπει να αποτελεί σήμερα μία εξίσου σημαντική περιβαλλοντική πρόκληση όσο και η κλιματική αλλαγή μιας και είναι μάλλον απίθανο να επιτευχθεί ο αρχικός στόχος που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Ένωση για την ανάσχεση της απώλειας της βιοποικιλότητας έως το 2010. Στο πρόσφατο Συμβούλιο Υπουργών Περιβάλλοντος της ΕΕ (22 Δεκεμβρίου 2009) συμφωνήθηκε η ανάγκη θέσπισης νέων, πιο φιλόδοξων στόχων για την ανάσχεση της απώλειας της

βιοποικιλότητας σε επίπεδο ΕΕ, μετά το 2010, στο Συνέδριο της Ισπανικής Προεδρίας στο τέλος του Ιανουαρίου 2010.

Η χώρα μας εξακολουθεί να μην συμμορφώνεται και μην εφαρμόζει όσο αυστηρά θα έπρεπε τις σχετικές με την βιοποικιλότητα πολιτικές και νομοθεσίες, γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα την ελλιπή και προβληματική διαχείριση των περιοχών του Δικτύου Natura 2000 και τη συστηματική υποβάθμιση σημαντικών οικοτόπων προτεραιότητας, όπως είναι για παράδειγμα οι υγρότοποι ΡΑΜΣΑΡ της χώρας. Ο σχεδιασμός και η περαιτέρω διεξόδυση των ΑΠΕ στο ενεργειακό ισοζύγιο θα πρέπει να σεβαστούν τα υφιστάμενα αυτά προβλήματα και αδυναμίες της διοίκησης της χώρας που αφορούν την προστασία του φυσικού μας πλούτου (π.χ. απουσία ΕΠΜ για πληθώρα περιοχών NATURA καθώς και απουσία ΚΥΑ οριοθέτησης ζωνών προστασίας).

5. Ερωτηματικά εγείρουν και οι διατάξεις του ΣΝ, με τις οποίες τροποποιείται/συμπληρώνεται ο ν.3028/2002 «*Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς*». Με τις συμπληρώσεις ανοίγονται δυνατότητες εγκατάστασης σταθμών ηλεκτροπαραγωγής από ΑΠΕ κοντά σε μνημεία, χωρίς να τηρούνται οι προβλεπόμενες από τον Αρχαιολογικό νόμο δικλίδες για την αποφυγή κινδύνων άμεσης ή έμμεσης βλάβης του μνημείου (τήρηση αποστάσεων, έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού, κατόπιν γνώμης του Αρχαιολογικού Συμβουλίου).

Η αναγκαιότητα προώθησης των ΑΠΕ είναι δεδομένη. Είναι όμως δυνατόν και μέχρι ποιού βαθμού, να παρακάμπτονται διατάξεις που στοχεύουν στην προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς της Χώρας; Η **ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ** πιστεύει πως όχι.

6. Με το άρθρο 9 παρ.4 του ΣΝ καταργούνται διατάξεις της ΚΥΑ ΑΠΕ περί απαγόρευσης εγκαταστάσεων ΑΠΕ και Μ.Υ.Η.Ε. μέσα σε ζώνες ειδικού καθεστώτος χρήσεων γης, δάση, γεωργικές γαίες υψηλής παραγωγικότητας. Ομοίως καταργούνται οι διατάξεις οι σχετικές με τη λήψη μέτρων αποφυγής οπτικής όχλησης, στις περιπτώσεις εγκατάστασης Φωτοβολταϊκών Σταθμών σε πολυσύχναστους χώρους. Να σημειωθεί εδώ πως μεγάλο μέρος των προς κατάργηση διατάξεων περιλήφθηκαν τελικά στην ΚΥΑ ΑΠΕ, ύστερα από απόψεις που εκφράστηκαν κατά το στάδιο των συμμετοχικών διαδικασιών και προτάσεις της οικείας μελέτης ΣΠΕ.

7. Απουσιάζει εντελώς από το ΣΝ όποια μνεία για υποχρέωση των επενδυτών όσον αφορά την **απομάκρυνση των εγκαταστάσεων και την αποκατάσταση του τοπίου** στην αρχική του μορφή μετά την λήξη της λειτουργίας του Σταθμού Παραγωγής Ενέργειας.

Συμπληρωματικά, θα θέλαμε να υπενθυμίσουμε για την σχετική πρόταση της **ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ** που αφορά το Σύστημα Μοριοδότησης των ΑΠΕ, το οποίο και σας έχουμε κοινοποιήσει,

έτσι ώστε να αποφεύγονται οι γενικεύσεις, να βελτιστοποιούνται οι επενδύσεις και να προστατεύεται το περιβάλλον, ιδιαίτερα οι σημαντικές για την βιοποικιλότητα περιοχές και τα ευαίσθητα τοπία, όπως τα νησιά.

Εν κατακλείδι, το ΣΝ είναι καλοδεχούμενο. Η **ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ** συμμερίζεται απόλυτα την αναγκαιότητα ανάπτυξης των ΑΠΕ και θέλει να πιστεύει πως το ΥΠΕΚΑ θα επαναξιολογήσει τις υιοθετούμενες επίμαχες διατάξεις καθώς και την απουσία σημαντικών παραμέτρων. Έτσι ώστε να μην στραφούν εις βάρος άλλων περιβαλλοντικών αξιών, γιατί κάτι τέτοιο ενδέχεται να οδηγήσει τελικά σε αντίστροφα αποτελέσματα.